

1 SKYRIUS

Jeigu man tektų pasakoti istoriją – tikrą istoriją, tokią, nuo kurios pagaugais nueina visas kūnas, – žinau, kaip ji prasidėtų.

Mes gyvenome miegančio vulkano papėdėje, kur žemė tapo lygi ir minkšta. Neaukšti namai mūsų kaime turėjo storas, iš rąstų suręstas sienas ir tankius šiaudinius stogus. Rąstus kirsdavome miške, o šiaudus džiovinome ant šlaito. Niekur kitur neaugo tokie dideli moliūgai ir tokios storos miežių varpos kaip pas mus. Jie pasisotindavo mineralais iš pelenų, esančių žemėje, kurie ten yra jau tūkstančius metų. Močiutė sakydavo, kad išgyvename iš vulkano pelenų. Kad esame vulkano vaikai.

– O toliau? – paklausė Liumas ir mūsų trobelėje papureną palaidas šakeles.

– O toliau nežinau. Bet pripažink – nebloga pradžia, – tarčiau.

– Reikia kokio nors įvykio, – pasakė Liumas ir siektelėjo virvės, kurią suvijo iš dilgėlių kotelių.

– Žinau, – atsakiau aš. – Kaip einasi su istorija, kurią nešiesi su savimi į lėliukę?

Liumas patraukė pečiais.

– Neturiu istorijos.

– Kaip tai neturi?

– Net jeigu ir turėčiau, nepasakočiau jos tau, – tarė Liumas, rišdamas šakeles virve. – Pati žinai.

* * *

Keliaujant namo mums po kojomis traškėjo sausos gilės. Klevo lapai jau buvo pageltę ir paraudonavę. Būta tokios karštos ir sausos vasaros, kad žolė pagelto, o šuliniai išdžiūvo. Ir greitai ši vasara baigsis. Liko vos keletas savaičių iki Liumo susisukimo į lėliukę, o vėliau kiaurus metus, kol ateis mano eilė, būsiu vienai viena.

Paspyriau ant tako nukritusią šaką. Gal net taku to nepavadinsi. Kai po penkerių metų Liumas bus pažadintas, takas bus apaugęs krūmokšniais ir žole, o rąstai, iš kurių mes pastatėm namelį, – supeliję.

– O gal paprašyk Nergi palaukti dar metus su tuo sukimusi į kokoną? – paklausiau. – Kad galėtume suktis į lėliukes kartu?

– Tikrai pati gali patikėti tuo, ką sakai?

Netikėjau. Tiksliai žinojau, ką pasakytų Nergi. Ji buvo kaimelio lėliukių meistrė ir sprendė viską, kas buvo susiję su lėliukėmis ir ceremonijomis. Galėjau tikrų tikriausiai galvoje girdėti jos greitakalbę. *Vaikas, nesusisukęs į kokoną laiku, tai yra savo tryliktąjį rudenį, negalės niekada to padaryti vėliau. Virtimas lėliuke turi vykti tuomet, kai vaikas labiausiai tam pasiruošęs, kitaip ši patirtis bus didis*

košmaras. Vaikas, kuris laiku nesusisuka į kokoną, netaps suaugusiuoju ir liks vaiku suaugusiojo kūne. Vaikas taps pusiaužmogiū. O iš tokio žmogaus – jokios naudos.

Žinojau tai. Ir visai nenorėjau, kad Liumas savo kokone sapnuotų košmarus. Būtent sapnai kokone suformuoja žmogų, kuriuo tapsi užaugęs, tad norėjau, kad Liumas sapnuotų tinkamus sapnus. Tokius, kurie jį padarytų drąsų ir stiprų.

– Kai sugrįši, nebenorėsi kartu statyti namelių medžiuose, – pasakiau. – Būsi suaugęs ir nuobodus.

– Bet suaugę galime daryti dar linksmesnius dalykus, – atsakė Liumas. – Mes neturime likti Vulkano kaime. Galbūt esama geresnių vietų pasaulyje.

– Ir kokių?

Liumas patraukė pečiais.

– Na kad ir Vedara.

– Vedara?

Nei aš, nei Liumas nesame buvę Vedaroje. Esu buvusi trijuose kaimeliuose, iš kurių vienas ir yra Vulkano kaimas. Kiti du buvo už pusdienio kelionės žirgais ir ne taip jau skyrėsi nuo Vulkano kaimo.

Tačiau Vedara buvo miestas. Sostinė.

– Na, pavyzdžiui, – tarė Liumas. – Tik pagalvok, o jei už kelių dienų kelio viskas yra visai kitaip. O jei ten yra kitokių gyvūnų, augalų ir žmonių?

– Per daug prisiklausei Ramo, – sumurmėjau.

Dėdulė Ramas sako, kad yra matęs ir žmonių atsivestus veršelius, ir vienaaragius, kad yra pabuvojęs prie pasaulio krašto, nors nebuvo iškeliavęs toliau nei mūsų kaimas.

– Vis tiek norėčiau pamatyti Vedarą ir pilį, – pasakė Liumas. – Ir auksinį jos stogą.

– Aš norėčiau pamatyti karalių ir karalienę, – tariau jam. – Turbūt jie tūkstančius kartų labiau kerintys, nei gali įsivaizduoti.

– Labiau vis tiek norėčiau išvysti auksinį stogą, – pakartojo Liumas.

– Ir aš, – atsiliepiu.

Norėjau pamatyti auksinį pilies stogą ir miestą, kurio namai suręsti iš akmenų ir plytų, o žmonės gyvena taip arti vieni kitų, kad dalijasi sienomis. Bet nevertėjo sakyti to garsiai, ar bent jau bet kam, išskyrus Liumą. *Džiaukis, kad ramiai gyveni. Vienintelis dalykas, kurį valstiečiai daro mieste, yra mokesčių mokėjimas arba stovėjimas kariuomenės priešakyje.* Taip visuomet sakydavo močiutė, kol visi kiti pritariamai jai linksėdavo.

– Taip ir padarykim, – pasakė Liumas. – Kaip pabusi iš lėliukės, keliausim ten.

– Pažadėk, kad neišvyksi, iki mane pažadinant.

– Tik jau nereikia, – tarė Liumas. – Tai žinoma, kad taip nedarysiu. Niekada tavęs nepalikčiau.

– Tikrai?

Iš tiesų, žinojau, kad Liumas nieko be manęs nedarytų. Kai buvome kartu, jis įveikdavo bet kokius iššūkius,

bet be manęs vos drįsdavo pažiūrėti kitam žmogui į akis.

– Tikrai, – atsakė Liumas.

Jis išsitraukė kiaulpienę, kurią slėpė už nugaros, ir nupūtė pūkus man tiesiai į veidą. Jau tiesiau ranką, norėdama vieną nuskinti ir padaryti tą patį, bet pajutau ant plaštakos vandens lašus.

Pradėjo lyti.

* * *

Grįžę namo buvom kiaurai peršlapę. Ant atskirų kėdžių mama pakabino mano šlapią sijoną ir Liumo marškinius. Prie puodo nekantriai manęs laukė tėtis. Prižadėjau griežinėliais supjaustyti svogūną daržovių sriubai. Jis negalėjo pjaustyti svogūno, nes ašaros jam taip plūsdavo iš akių, kad nieko nematydavo. Kartą jis taip persirėžė nykštį, kad atidžiai įsižiūrėjęs vis dar galėjai matyti randą.

Pjaustydama svogūną neašarodavau. Skruostu nenutekėdavo nė viena ašarėlė. Galėjau sakyti, kad tai keisčiausia mano savybė. Bet tai nebūtų tiesa. Keisčiausia tai, kad neturėjau brolių ir seserų. Turbūt vienintelė visame kaime jų neturėjau. Bet užtat turėjau Liumą.

Prieš pat pasaulį išvystant Liumui, jo tėtis, mano dėdė, mirė nuo karštinės. Kai jam tebuvo vos kelios dienos, kartu su savo mama Veara ir vyresniąja seserimi Jima jis atsikraustė čionai. Nuo tada gyvename kaip viena didelė šeima. Dvi mamos, vienas tėtis, močiutė ir trys vaikai dideliame

name kaimelio pakraštyje. Turėjome nemažą daržą, bandą ožkų ir keletą vištų.

Liumas buvo mano pusbrolis, bet atrodė, kad lyg brolis. Netgi turėjome po tokią pat duobutę ant to paties skruosto, kai šypsodavomės, ir tokią pat apvalainą nosį. Nuo pat tada, kai gimiau, viską darėme kartu. Kartais prisijungdavo ir Jima, bet pastaruosius penkerius metus ji buvo susisukusi į kokoną.

Kol Liumas padengė stalą, supjausčiau svogūną. Svogūnas turėjo pasitroškinti sriuboje, kad suminkštėtų ir galėtum jį padalinti į mažesnius gabalėlius. Tėtis murmėjo po nosim, kodėl gi vėluoja vakarienė ir kur mes pradingome.

- Buvom miške, – atsakė Liumas.
- Ar negalit nors kartą likti namuose?
- Miške smagiau, – pasakiau aš.
- Ir pavojinga.
- Pasilaikyk tai pasakojimų šventei, – sumurmėjau.
- Ką sakei?
- Nieko.

Tėtis nedalyvaus pasakojimų šventėje. Jis niekada nedalyvaudavo.

Tarpduryje pasirodė Veara. Ji atrodė suirzusi.

– Mat kaip, štai ir jūs. Užmiršai, kad šiandien vykstame pas Nergi?

Liumas apie tai neprasitarė.

– Privalau eiti?

Veara sukryžiuo rankas ant krūtinės. Liumas atsiduso. Nebuvo reikalo protestuoti. Negalėjai tiesiog nusispjauti į susitikimą su Nergi.

– Sėsk ir valgyk, vėliau eisim.

Vos tėtis pastatė sriubos puodą ant stalo, pajutau, kaip labai iš tikrųjų buvau išalkusi. Kai iki manęs atkeliavo samtis, į lėkštę įsipyliau tiek sriubos, kad ši siekė kraštą. Tačiau Liumas įsipylė tik du samčius ir tada šaukštu drumstė sriubą.

– Nesinori šiandien valgyti, Liumai?

Išgirdęs dundantį močiutės balsą jis krūptelėjo.

– Na, mes... Prisivalgėme miške.

Jis melavo. Paragavom kiškiakopūščių ir gervuogių.

– Nė nenumanai, kaip tau pasisekė, – pasakė močiutė. – Daugelis suaugusiųjų padarytų bet ką, kad tik atsidurtų tavo vietoje. Prieš akis – virtimas lėliuke. Jei tik galėtum nors valandėlei ar dviem sugrįžti į sapnus, sapnuotus kokone... Kokia laimė!

Mama, tėtis ir Veara sutiko su ja, tačiau Liumo veide nekrustelėjo nė raumenėlis. Suaugusieji dažnai taip sakydavo ypač žibančiomis akimis. Akimirką sugrįžti į savo senuosius sapnus, kad nebereikėtų galvoti apie sunkius ir išbandymų kupinus gyvenimus, buvo geriausia, ką galėjai įsivaizduoti. Kartais man atrodė, kad buvo dar kažkas, tačiau negalėjau suprasti, kas. Galbūt tai buvo susiję su magija.

Tik kokonų meistrams buvo leidžiama prisiliesti prie magijos, sklindančios iš lėliukių. Tosios, dėl kurios kokone

išgyvendavai be maisto ir vandens ir dėl kurios toliau augdavai, sapnuodavai ir tapdavai suaugusiuoju. Galvodama apie tai pajutau viduje kažką virptelint.

Tas suaugusiųjų akių spindesys kartais mane gąsdindavo.

– Taip, žinau, – atsakė Liumas. – Žinau, kad man pasisekė.

* * *

Liumui ir Vearai sugrįžus iš Nergi, buvo beveik sutekę. Veara atrodė laiminga, tačiau Liumas tylėjo. Kai tėtis paprašė uždaryti ožkas, su savimi nusitempiau ir Liumą.

Kelios ožkos jau spaudėsi tvarte, tačiau, kaip įprastai, kai kurios vis dar spyriojosi. Galų gale Liumas tvarte uždarė ir paskutiniąją.

– Ką sakė Nergi? – paklausiau mums uždarant vartus.

– Ji daugiausia su mama kalbėjo apie Jimos žadinimą, – atsakė Liumas.

– Bet ji tau ką nors pasakė?

Liumas patraukė pečiais.

– Pati žinai, kaip ji kalba, – pasakė Liumas.

– Negi *virtimas lėliuke yra svarbiausia stadija žmogaus gyvenime...* – ištariau galingu balsu, imituojančiu Nergi.

– Maždaug. Kantrybės, būk stipri ir džiaukis, kad tavo sūnus patirs svarbiausią dalyką gyvenime, bla bla bla.

Prieš surimtėdamas Liumas kreivai šyptelėjo.

– Žinai, kas keisčiausia?

Papurčiau galvą.

– Ne tai, kad virsiu lėliuke, o kad atsikelsiu po to. Tavęs čia nebus. Jima bus susituokusi ir turės savo šeimą.

Ir man tai atrodė keista. Bet Veara ir tėtis sakė, kad turėčiau palaikyti Liumą ir nekišti jam galvon keistų minčių. Laikas prieš susisukimą į lėliukę – ypatingas. Ruošiantis lėliukės stadijai, žmogų labai lengva paveikti, ir būtent tada, anot jų, labiausiai reikia šeimos.

Virtimas lėliuke yra svarbiausia stadija žmogaus gyvenime. Jos metu susiformuoja į tikrą žmogų. Tuščias popieriaus lapas, kuriuo buvai prieš virsdamas kokonu, yra pilnas sapnų ir pasakojimų, kai pabundi.

Priešais save kone mačiau Nergi ir ant medžio lėliukių proskynoje kabančius kokonus. Greitai ten bus ir Liumas.

Patraukiau į save vartus, kad įsitikinčiau, kad jie kaip reikiant užsitrenkė. Ožkos ant minkšto šieno jau susisuko guolius.

Rytoj žadinsime Jimą.